

Oddział a przedstawicielstwo przedsiębiorcy zagranicznego

Przedsiębiorca zagraniczny może wybrać formę organizacyjno-prawną prowadzenia swojej działalności w Polsce. Zasada wolności gospodarczej pozwala podmiotowi zagranicznemu na powzięcie swobodnej decyzji w tej sprawie. Każda z form ma swoje zalety i wady, a przy odpowiednim ich wykorzystaniu może przynieść korzyść zagranicznemu przedsiębiorcy, który to najlepiej orientuje się, która forma organizacyjno-prawna spełnia jego wymagania i najpełniej odpowiada profilowi prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Dzięki możliwości utworzenia oddziału lub przedstawicielstwa, podmiot prowadzący działalność gospodarczą zagranicą, któremu zależy na rozszerzeniu zasięgu swojej aktywności poza granicami administracyjnymi swojego kraju nie musi tworzyć odrębnego przedsiębiorcy z siedzibą na terenie Polski. [Szydło 2004] Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej (dalej: usdg) mimo, iż nie definiuje precyzyjnie żadnego z tych pojęć wprowadza ograniczenie zakresu przedmiotowego przedstawicielstwa do prowadzenia działalności wyłącznie w zakresie promocji i reklamy przedsiębiorcy zagranicznego. Jednakże z punktu widzenia podmiotowego możemy zauważyć szerszy zakres pojęcia przedstawicielstwo, ponieważ obejmuje on nie tylko jednostki organizacyjne przedsiębiorców zagranicznych będących osobami prawnymi, ale także innych przedsiębiorców, w tym osoby fizyczne.

Porównując instytucje oddziału oraz przedstawicielstwa przedsiębiorcy zagranicznego należy przede wszystkim

zwrócić uwagę na różny zakres ich działalności ściśle określony przepisami prawa. Oddział przedsiębiorcy zagranicznego może prowadzić działalność gospodarczą, ale tylko w tym zakresie, w jakim wykonuje ją zagraniczny przedsiębiorca. Natomiast przedstawicielstwo nie prowadzi działalności gospodarczej, a jedynie działalność polegającą na reklamie i promocji jednostki macierzystej. Wprowadzenie takiego rozwiązania jest jak najbardziej uzasadnione, gdyż oba te podmioty są jednostkami organizacyjnymi przedsiębiorcy zagranicznego i działają w jego imieniu, a wykonywanie przez nie działalności w szerszym zakresie mogłoby doprowadzić do rozważań o powstaniu nowego podmiotu praw i obowiązków. W praktyce oznacza to, iż powstanie oddziału ma głównie na celu zapewnienie klientom wygody poprzez możliwość korzystania w swoim kraju z usług i produktów oferowanych przez zagranicznego przedsiębiorcę, podczas gdy utworzenie przedstawicielstwa ogranicza się jedynie do zapoznania klientów z jego ofertą. Zarówno oddział, jak i przedstawicielstwo winny być prowadzone pod nazwą przedsiębiorcy w jego oryginalnym brzmieniu wraz z określeniem formy prawnej przetłumaczonej na język polski oraz dodatkiem „oddział/ przedstawicielstwo w Polsce”. Zabieg ten ma na celu utożsamianie obu tych jednostek z przedsiębiorstwem głównym, które to poprzez utworzenie oddziału, bądź przedstawicielstwa dąży do poprawy swojej efektywności oraz opanowania nowych rynków, co może pozytywnie wpłynąć na bilans przedsiębiorcy.

Ze względu na to, że zarówno oddział, jak i przedstawicielstwo są jednostkami

wewnętrznymi zagranicznego przedsiębiorcy nie muszą one mieć organu, czy też osoby zarządzającej nimi i w Polsce, a mogą być objęte kierownictwem bezpośrednio z zagranicy. Jednakże art. 87 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wskazuje, iż przedsiębiorca zagraniczny tworzący w Polsce swój oddział zobowiązany jest do ustanowienia osoby upoważnionej w oddziale do reprezentowania go, a dane tej osoby muszą być podane we wniosku wpisu do ewidencji. W przypadku przedstawicielstwa ustawodawca bezpośrednio nie nakłada na przedsiębiorcę zagranicznego obowiązku ustanowienia osoby uprawnionej w przedstawicielstwie do jego reprezentacji. Brak analogicznego przepisu w stosunku do art. 87 usdg nie oznacza jednak, iż przedstawicielstwo jest pozbawione osoby reprezentującej, bowiem w art. 97 usdg zawarty jest obowiązek podania przez przedsiębiorcę zagranicznego danych osoby upoważnionej do jego reprezentacji w przedstawicielstwie we wniosku wpisu do rejestru przedstawicielstw. Nałożenie na przedsiębiorcę obowiązku wskazania danych tejże osoby oznacza wymóg jej ustanowienia, taki sam jak w przypadku utworzenia oddziału przedsiębiorcy zagranicznego w Polsce.

Ustawodawca nie wyklucza wskazania kilku osób uprawnionych do reprezentacji oddziału bądź przedstawicielstwa. W tym celu niezbędne jest podanie zakresu pełnomocnictwa dla poszczególnych osób oraz określenie, czy mają one charakter łączny, czy też samoistny. We wniosku rejestracji oddziału oraz przedstawicielstwa należy zamieścić dane kontaktowe wszystkich ustalonych pełnomocników na terenie Polski oraz dołączyć ich poświadczony podpisy. Ustawodaw-

ca nie określa, jednak dokładnie zakresu pełnomocnictwa, ani dla osoby mającej reprezentować przedsiębiorcę w oddziale, ani dla osoby występującej w imieniu przedsiębiorcy w przedstawicielstwie.

Oddziały i przedstawicielstwa są w inny sposób ewidencjonowane. Dla utworzenia przedstawicielstwa wymagany jest wpis do rejestru przedstawicielstw, natomiast oddział przedsiębiorcy zagranicznego podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorców w ramach Krajowego Rejestru Sądowego. Założenie niektórych oddziałów jest poddane dalej idącej reglamentacji, np. oddział banku zagranicznego, aby mógł wykonywać czynności bankowe na terenie Polski, bank zagraniczny musi uzyskać dwa zezwolenia: na utworzenie oddziału oraz zezwolenie na rozpoczęcie przez oddział działalności bankowej, natomiast w przypadku przedstawicielstw wystarcza tylko zezwolenie na jego utworzenie.

Dla utworzenia oddziału i przedstawicielstwa nie jest, jednak wymagane sporządzenie statutu, ani zgromadzenie kapitału zakładowego. Oznacza to, iż aby założyć którąkolwiek z tych jednostek wystarczy uregulowanie kosztów związanych z ich rejestracją. Oddział w odróżnieniu od przedstawicielstwa, które to do swojego istnienia musi uzyskać wpis do ewidencji przedstawicielstw prowadzonej przez ministra właściwego do spraw gospodarki podlega obowiązkowemu wpisowi do rejestru przedsiębiorców KRS. Koszt rejestracji oddziału w rejestrze przedsiębiorców prowadzonej przez właściwy sąd gospodarczy wynosi ok. 1000 zł. Dodatkowo należy wnieść opłatę w wysokości ok. 500 zł. za ogłoszenie o rejestracji w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

Założenie przedstawicielstwa wymaga wpisu do rejestru przedstawicielstw prowadzonego przez ministra właściwego do spraw gospodarki. Z tym wpisem również wymagane jest wniesienie opłaty, nieco wyższej, niż w przypadku utworzenia oddziału, bowiem ok. 6000 zł. Przedsiębiorca zagraniczny może założyć w Polsce kilka swoich oddziałów, ale tylko jedno przedstawicielstwo [Zdyb 2007]. Za zobowiązania zarówno oddziału, jak i przedstawicielstwa odpowiada bez ograniczeń przedsiębiorca zagraniczny całym swoim majątkiem. Nawet wyodrębnienie i przekazanie pewnych środków finansowych na działalność, którejs z tych jednostek nie zwalnia przedsiębiorcy z odpowiedzialności. Żadna z tych jednostek nie ma zdolności prawnej oraz zdolności do czynności prawnych. Tak samo oddział, jak i przedstawicielstwo są całkowicie zależne na płaszczyźnie prawnej, ekonomicznej oraz organizacyjnej od przedsiębiorcy zagranicznego.

Nie ulega wątpliwości, iż istnienie zarówno przedstawicielstwa, jak i oddziału przedsiębiorcy zagranicznego jest uzależnione od istnienia samego przedsiębiorcy zagranicznego. W przypadku, gdy przedsiębiorca ten zaprzestaje swojej działalności, bądź w razie jego likwidacji zgodnie z obowiązującymi przepisami niezbędne jest przeprowadzenie likwidacji zarówno oddziału, jak i przedstawicielstwa.

Bibliografia:

- Szydło M., 2004, Charakter prawny oddziałów przedsiębiorców zagranicznych, [w:] Glosa Nr 12.
Zdyb M., 2007, Oddziały i przedstawicielstwa podmiotów zagranicznych w Polsce. Zagadnienia prawne i podatkowe, Warszawa.

Autor:

Mgr Marta Zygiel
– magister prawa i administracji,
II rok studiów doktoranckich,
WPIA Uniwersytet Warszawski.

